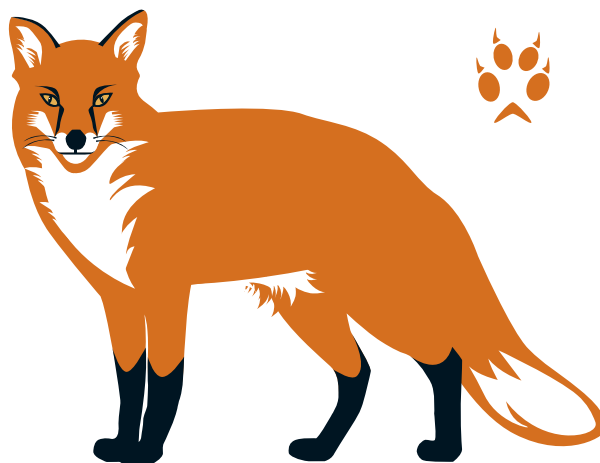

Text 1 – Räven

Läs genom texten och markera det rätta ordet i parenteserna. Det finns 20 parenteser. Svara sedan på påståendena. En del påståenden är rätt och en del är fel.

Var räven finns och hur den ser ut?

1. Räven är en av världens mest spridda rovdjur. Man anser att det finns uppåt 21 olika rävarter. I Sverige är rödräven den vanligaste och den finns över hela vårt avlånga land. Den rödbruna (pjäxan pälsen päronet) mot den vita undersidan och de svarta teckningarna på tassarna gör den till ett mycket vackert hunddjur.
2. Utmärkande för rävar är också en lång spetsig nos och stora uppåtstående trekantiga öron. Men allra mest utmärkande är den långa yviga svansen som blir omkring en (halvkilometer halvmeter halvmil) lång. Den är nästan lika lång som den smidiga kroppen. En vuxen räv väger mellan sju och nio kilo, vilket är ungefär vad en mellanstor hund väger.

Är rävar listiga?

3. Du kanske har hört uttrycket ”listig som en räv”. Detta kommer troligen av att många sett eller hört talas om rävar som utfört finurliga och sluga bedrifter. Det påstås till exempel att rävar kan spela döda för att locka till sig kråkor. När kråkan ska sätta (i gång ingång igår) och kalasa på sitt stora byte, så blir den i ett nafs själv bytet. Det sägs också att rävar setts fiska kräftor med svansen! Det finns alltså gott om sagor och historier om listiga rävar, men det är tveksamt om räven verkligen är listig.
4. Men ofrånkomligt är att den har en mycket skarp (höger hörsel höft). En räv kan utan svårighet lokalisera en sorks rörelse och pip under ett tre decimeter tjockt snötäcke. Luktorganen är också högt utvecklade. Däremot påstås det att rävar inte ser särskilt bra på långt håll. Ett stillastående föremål som är längre bort än 30 meter
5. kan den ha svårt att uppfatta, men den minsta (rökare rödklöver rörelse) upptäcker den snabbt.

Matvanor

- Räven är ett allätande rovdjur. Den äter bär, frukter och fågelägg, men mest tycks den gilla köttmat. Sork och möss tillhör den (vanligaste vanskötta vandrande) födan, men den kan även ge sig på större djur som harar och rådjurskid. Som hönstjuv har den fått ett mindre gott rykte. Ibland har det hänt att räven gått bärsärkagång i något höns-
 6. gilla köttmat. Sork och möss tillhör den (vanligaste vanskötta vandrande) födan, men den kan även ge sig på större djur som harar och rådjurskid. Som hönstjuv har den fått ett mindre gott rykte. Ibland har det hänt att räven gått bärsärkagång i något höns-
 7. huset. När räven senare blir hungrig så sägs det att den återvänder till sina matförråd, och med god aptit äter upp den multnande hönan. Men detta påstående säger en djur-
 8. expert att han inte känner till. Det finns alltså (ansikte inredning anledning) att inte tro på allt vad som skrivs. Man måste vara kritisk till vad man läser.

En skröna

- En skröna är en historia som är rolig, men den är inte sann. En skröna är troligen historien om den kloka räven, som på ålderns höst flyttade in i höladan intill höns-
 9. huset. Den hade på gamla dar blivit så (bekvämt beläst befjädrad) av sig att den inte orkade springa mellan lyan i skogen och höns-
 10. huset. På dagarna sov den därför lugnt och skönt i höet i den nya bostaden och på natten gick den till höns-
 huset och försåg sig med en välsmakande höna. Det var verkligen att göra ett (bar bra dra) bostads-
 val. Men tror du att den kan vara sann?

Jägarstil

- Räven är en skicklig jägare som jagar ensam. När den letar efter sork och
 11. (skohandlare skärmmössor skogsmöss) smyger den sig fram, vägled av sin skarpa
 hörsel och sitt fina luktsinne. När den hittat sitt byte, tar den ett hopp – ett ”sorkhopp”
 – rakt upp i luften och landar med sina tassar på bytet, som den naglar fast vid mar-
 ken. Sedan slukar den glupskt bytet.
 12. Räven går oftast i trav på så sätt att bakfötterna går i framfötternas (står spår slår).
 Räv-
 13. ar kan springa mycket fort. Toppfarten uppges till drygt 70 kilometer i timmen,
 men vanligen så springer den inte fortare än 45 kilometer i timmen. Med den farten
 kan en hare hinna undan. Istället för att springa ifatt haren tycks räven föredra att
 14. (smyga smula smycka) sig på den. På det sättet brukar räven ha större lycka med sig
 på harjakten. Den har ju då också sluppit slösa en massa energi på att rusa i kapp sitt
 byte. Visserligen har räven en rätt god kondition, men den är ingen tålmodig mara-
 tonlöpare. Räven ger ganska snart upp jakten (framför bakom framben) ett flyende

byte om jagandet drar ut på tiden. Blir den själv jagad av till exempel en hund så slinker den helst undan i sitt gryt eller sin lya. Den undviker alltså längre hetsjakter både som förföljare och som förföljd.

Rävens fiender

15. Rävns fiender är förutom människan och dess jakthundar också varg och lo. Men det största hotet mot (rättigheten rävaktigheten rävstammen) är troligen den smittsamma hudsjukdomen skabb, som sedan mitten av 1970- talet drabbat många rävar. Sjukdomen i sig är inte dödlig, men den intensiva klådan och håravfallet leder till att
16. räven blir svag och orkeslös och inte klarar av att skaffa sig (föda fötter födseln). Sårig och utmattad går den därför en smärtsam död till mötes om inte en jägare gör slut på lidandet. Även om räven är en skicklig jägare, så har tillgång på föda och förekomst av rävskabb en stor betydelse för (ansvaret antalet anfallet) rävar.
- 17.

Rävungar

- Parningstiden infaller under januari–mars. Efter knappt två månader föder rävhonan i lyan ofta 5–9 ungar. Någon gång kan det bli ända upp till 12 ungar. Rävungarna är blinda vid födelsen och ögonen öppnas först efter två veckor. De börjar leka och kivas utanför lyan redan vid en månads ålder. Mamman försöker nu att lära dem jaga små (kramdjur bytesbilar bytesdjur), som hon tar hem till ungar. Bytesdjuren är ofta inte riktigt döda för att rävungarna ska kunna ”leka” med dem och på så sätt träna sig i att fånga in och döda byten själva. Rävungar är ganska orädda och kan
18. (nybakat nyfiket nyfångat) stanna kvar om den får syn på en människa. Om rävman märker detta, så skriker hon till. Då dyker ungar snabbt ner i lyan och honan försvinner bland buskarna. Från hösten får de sköta sig själva. De går inte i ide som björn och (grävling grävmaskiner gäspningar), så för att överleva den kalla vintern gäller det att de klarar av att finna föda på egen hand. Rävar blir upp till 8 år gamla.
- 19.
- 20.

Text faktagranskad av Henrik Andrén, professor, avdelningschef vid Grimsö forskningsstation.

Källa: Diverse hemsidor, till exempel Naturhistoriska riksmuseet, Naturvårdsverket, Svenska Jägarförbundet och Länsstyrelserna. Vill du veta mer om räven kan du läsa boken ”Lär känna räven”, utgiven av Svenska Jägareförbundet. Mer fakta finns även på de ovanstående hemsidorna.

Antal rätta parenteser av 20	
Antal överhoppade parenteser	
Antal fel parenteser	

Kryssa för om ett påstående är rätt eller fel?

Poängen inom parentes anger svårighetsgrad.

a. Rävungarna är blinda vid födelsen. (5 p)

Rätt Fel Inget svar

Min poäng (se facit)

Poäng +	Poäng -

b. Rävnen är en tålmodig maratonlöpare. (5 p)

Rätt Fel Inget svar

Poäng +	Poäng -

c. Rävskabb orsakas av fästingar. (15 p)

Rätt Fel Inget svar

Poäng +	Poäng -

d. Finns det gott om sork har rävnen större möjlighet att överleva vintern. (15 p)

Rätt Fel Inget svar

Poäng +	Poäng -

e. En djurexpert säger sig inte känna till att rävar lägger upp matförråd. (10 p)

Rätt Fel Inget svar

Poäng +	Poäng -

f. Vindriktningen har ingen betydelse för att rävnen ska upptäcka ett byte. (20 p)

Rätt Fel Inget svar

Poäng +	Poäng -

Summa poäng +	Summa poäng -
Min totalpoäng	
=	

(Max 70)

Varför bör man inte mata söta rävungar?

Vad tror du? Skriv svaret i rutan under.